

B. J. L.
BIULETYN KOWIEŃSKI

W I L B I

WILEŃSKIE BIURO INFORMACYJNE (WILBI) ZAMKOWA 3-3

Nr.

Wilno, dn.

30 października

1930 roku.

341.

T r e ś ć n u m e r u :

**III. ZAGADNIENIA POLITYKI WEWNĘTRZNEJ
I ŻYCIE SPOŁECZNE.**

Dział.Str.

1. Rezolucja zjazdu narodowców.-

III. 1.

K r o n i k a .

2. Projekt rady generalnej narodowców i systemu korporacyjnego Związku narodowców.-

2.

3. Wznowienie śledztwa w sprawie antypolskich ekscesów w Kownie.-

3.

4. Uwagi "Memeler Dampfbootu" o konferencji narodowców.-

3.

5. Przyjazd do Kowna działacza ukraińskiego.-

3.

6. Nowa ustawa o felczerach.-

3.

7. Liczba studentów w uniwersytecie litewskim.-

3.

---oOo---

§

III. ZAGADNIENIA POLITYKI WEWNĘTRZNEJ I ŻYCIE SPOŁECZNE.

Re z o l u c j a z j a z d u n a r o d o w c ó w .

Zjazd Związku narodowców, który się odbył 18 i 19 b.m. w Kownie, powziął następującą rezolucję:

W sprawach polityki zagranicznej:

I. Nie zmieniając swego dawnego stanowiska w sprawie odzyskania Wilna, akceptuje linię polityki zagranicznej, prowadzoną przez rząd.

II. W trosce o wzmocnienie całego narodu litewskiego, prosi rząd o zwracanie większej uwagi na Litwinów, mieszkających poza granicami niepodległej Litwy i o popieranie ich działalności kulturalnej.

III. Zwraca uwagę rządu na to, aby została udoskonalona sieć przedstawicielstw i konsulatów litewskich i zintensyfikowane dzieło reprezentowania spraw politycznych i ekonomicznych.

W sprawach kłajpedzkich:

I. Prosi rząd, aby nie dopuścił do znieważania suwerennych spraw Litwy i kraju Kłajpedzkiego i łamania postanowień konwencji kłajpedzkiej, broniących praw Litwy.

II. Prosi rząd o spowodowanie, aby w kraju Kłajpedzkim utrzymywano na należytych poziomie autorytet rządu i państwa litewskiego.

III. Przesyła pozdrowienie społeczeństwu litewskiemu w kraju Kłajpedzkim, życząc mu wytrwałości w walce o dążenia narodu litewskiego.

W sprawie rolnictwa i finansów:

I. Prosi rząd, aby -

I. Przyśpieszono podział wsi na osady, szczególnie w rejonach linii administracyjnej.

II. Przy podziale wsi na osady stosować przymusowe wyznaczanie i szacowanie działek jedynie w wypadku odmowy objęcia ich z nieprzymuszonej woli.

III. Rozdzielanym wsiom pozwolić na zakupienie budulca na ulgowych warunkach.

IV. Zreformować instytucje rolnicze, z uwzględnieniem potrzeb miejscowej ludności.

V. W miarę możliwości udzielać rolnikom pożyczek pod zastaw zboża.

VI. Założyć więcej punktów skupu trzody chlewnej.

VII. W celach oszczędności próbne pola mają być organizowane przy szkołach rolniczych i szkołach początkowych z klasami rolniczymi.

VIII. Prywatne lasy mają być ściślej kontrolowane i chronione przed niszczeniem i spekulacją.

IX. Ułatwić szacowanie przekazywanych gospodarstw, wprowadzić tabelki z oznaczeniem gatunku ziemi według gmin.

X. Bank Rolny powinien zwiększyć drobny kredyt dla towarzystw kredytowych proporcjonalnie do liczby ich członków i potencji kredytowej.

XI. Pożyczki na stworzenie podstawowego kapitału dla towarzystw drobnego kredytu mają być zwiększone.

XII. Należy regulować ceny produktów przemysłu, skupionego w syndykatach, szczególnie piwa i tytoniu i zapewnić rynek dla tytoniu miejscowej produkcji.

XIII. Powinna być wydana ustawa przeciw złośliwym bankructwom.

XIV. W celu zmniejszenia importu benzyny należy wydać przepisy o używaniu do 25 % miejscowego spirytusu dla motorów i silników.

XV. Należy troszczyć się o założenie narodowej floty handlowej.

XVI. Kategorje zawodów samodzielnych zostały obciążone podatkiem dochodowym.

W sprawach oświatowych:

I. Prosić rząd, aby polityka kierunku narodowego zazna -
czyła się wyraźniej, niż dotychczas.

II. Zaakceptować stanowisko rządu w sprawie przyspiesze -
nia tempa budowy szkół wyższych, średnich i początkowych.

III. Złożyć rządowi podziękowanie za usunięcie z wyższych
i średnich szkół stronnicych organizacyj uczniowskich i prosić o
zwrócenie uwagi na organizacje o zabarwieniu stronnicych w szkołach
początkowych.

IV. Prosić rząd, aby wpłynął na organy samorządowe w kie -
runku zwrócenia przez nich większej uwagi na zaopatrzenie szkół po -
czątkowych.

V. Troszczyć się o program i reformę nauczania i persone -
lu w seminarjach nauczycielskich.

VI. Skoncentrować na kresach państwa najdłupszych pedago -
gów, wyznaczając im większe pobory.

VII. Prosić rząd o zwiększenie pborów dla inspektorów
szkół początkowych.

W sprawach organizacyjnych:

I. Przystąpić do działalności w kierunku wzmożenia od
podstaw całej organizacji narodowej, gdyż od tego zależy najbliższa
przyszłość Litwy.

II. Intensywniej, niż dotychczas, tworzyć kadry wykształ -
conych ludzi, aby ci po odpowiednim przygotowaniu do pracy umysłow -
wej na uniwersytetach litewskich i zagranicznych, mogli z korzyścią
przystąpić do przyspieszenia tempa kulturalnego w kraju.

III. Nawoływać całe społeczeństwo narodowe do zapisywania
się na członków funduszu narodowego i wzmacniania funduszu pracą i
resursami pieniężnymi.

IV. Szczerze troszczyć się o doskonalenie różnej prasy
narodowej, aby utorowała ona jaknajszerszą drogę do mas i zachęcić
narodowców do energicznego rozpowszechniania narodowej prasy.

V. Nawoływać do energicznego przystępowania do wszystkich
pożytecznych dla kraju organizacyj gospodarczych, gdyż one zapewnią
naszemu krajowi szczęśliwą przyszłość materjalną i duchową.

VI. Prosić zarząd centralny, aby podjął się inicjatywy
zorganizowania kongresu wszystkich organizacyj narodowych i stwo -
rzenia najbardziej przychylnych warunków dla niego.

Ogólne żądania:

I. Prosić rząd o opracowanie ustaw o wyborach prezydenta
i sejmu.

II. Prosić, aby rząd możliwie prędzej zlikwidował zazna -
czającą się w aparacie państwowym nienormalność.

III. Zwrócić uwagę rządu na sytuację urzędników niższych
kategorij i pracowników samorządowych.

IV. Przeprowadzić możliwie prędzej wybory do samorządów
miejskich.

V. W miejscowościach, gdzie niema lekarzy, odiedlić mło -
dych lekarzy, byłych stypendjatów państwowych.

VI. Zaakceptować stanowisko zarządu centralnego, że żadna
koalicja, ani z prawicą, ani z lewicą, nie jest potrzebna.

VII. Zaakcentować, aby stosunki narodowców z rządem były
jaknajściślejsze, gdyż rządowi będzie się udawało należycie rządzić
krajem, jeżeli będzie on współdziałał z popierającym go i mającym
wagę w społeczeństwie związkiem narodowców.-

Projekt rady generalnej narodowców, i
systemu korporacyjnego Związku naro -
dowców. Jak obiegają pogłoski w prasie litewskiej, centralny
komitet narodowców zajmuje się opracowaniem nowego statutu Związku
w myśl życzeń, jakie wypowiedziano na ostatnim zjeździe stronnictwa.
Związek narodowców ma być zreorganizowany na podstawach korporacyj -
nych. Ma on założyć kilka oddziałów, w których będą reprezentowane

różne warstwy ludności. W skład Związku mają wchodzić nie tylko rolnicy i urzędnicy, lecz również kupcy, przemysłowcy, robotnicy i rzemieślnicy. W ten sposób narodowcy zamierzają pozyskać dla swego Związku znaczną część ludności.

Statut przewiduje założenie rady generalnej, która ma się składać z przedstawicieli poszczególnych korporacji. Rada generalna, według przekonania narodowców, będzie mogła wywrzeć większy wpływ na życie polityczne w kraju.

Myśl o założeniu rady generalnej nie jest właściwie nowa. Mówiono już o tem za rządów prof.Voldemarasa. Ale prof.Voldemaras obawiał się, iż rada będzie mu robiła konkurencję i przeto dążeń do jej założenia hamował. Obecnie, jak się pokazuje, projekt ten znów się stał aktualny. ~~Wskazywać na to, że projekt ten jest już nieaktualny, ponieważ w tym czasie nie ma już potrzeby tworzenia rady generalnej, która byłaby tylko formą, bez treści.~~

W znowienie śledztwa w sprawie antypolskich ekscesów w Kownie. Sędzia śledczy Vrewiru w Kownie przystąpił do dochodzenia w sprawie ekscesów antypolskich w dniu 23 maja. Śledztwo było już prowadzone, wszelako z powodu szeregu formalności wypadło je zawiesić.-

Uwagi "Memeler Dampfboot" o konferencji narodowców. "Memeler Dampfboot" w ostatnim numerze, rozważając wyniki konferencji narodowców, pisze o zawiedzionych nadziejach stronnictw opozycyjnych. Stronnictwa opozycyjne spodziewały się głosów, wypowiadające się za szukaniem z nimi porozumienia. Narodowcy jednak obawiali się, by w ustępliwościach w chwili obecnej, gdy w polityce wewnętrznej i zagranicznej nastąpiły komplikacje, nie dopatrzono się słabości. Postanowili oni przeto jedynie współpracować z poszczególnymi osobami z partij opozycyjnych, które uznają politykę rządu.

Wydaje się, iż narodowcy tym razem również przezwyciężyli Voldemarasowe przesilenie. Zapewnie właśnie ze względu na prof.Voldemarasa narodowcy okazali taką nieustępliwość wobec opozycji. Albowiem w wypadku przeciwnym "voldemarasowcy" znów uzyskaliby materiał dla agitacji. W każdym razie ze sprawozdań o konferencji można sądzić, iż stopniowo prof.Voldemaras ma być puszczony w niepamięć.

Również po konferencji narodowców nie można orzec, kiedy postanowienia konstytucji zostaną przeprowadzone i sytuacja wewnętrzno-polityczna zostanie skonsolidowana. Premier i minister skarbu Tubelis oznaczył, jako aktualną, kwestję opracowania ordynacji wyborczej. Ale z oświadczenia tego w żadnym wypadku nie można wnosić, iż ustawa ta istotnie zostanie wydana w najbliższej przyszłości, opracowanie jej bowiem również może pójść w odwłokę.-

Przyjazd do Kowna działaacza ukraińskiego. 27-go b.m. przybył do Kowna znany działacz ukraiński dziennikarz dr.Czuczman. Brał on udział w obchodzie jubileuszu Wiktoldowego.-

Nowa ustawa o felczerach. Ministerstwo spraw wewnętrznych złożyło w gabinecie ministrów projekt zmiany ustawy o felczerach. Nowa ustawa znosi artykuł, stanowiący, iż felczerami mogą być jedynie osoby, które ukończyły 6 semestrów wydziału lekarskiego w Litwie lub zagranicą. Ustala ona zabiegi lekarskie, jakie mogą dokonywać felczerzy. Nowa ustawa naogół znacznie rozszerza prawa felczerów, czyniąc ich mniej zależnymi od lekarzy powiatowych.-

Liczba studentów w uniwersytecie litewskim. Na semestr jesienny w uniwersytecie kowieńskim zarejestrowało się 4.025 studentów. Oczekiwana jest rejestracja jeszcze 100 studentów. W roku ubiegłym w tym samym czasie było zarejestrowanych 3.964 studentów. Ministerstwo oświaty udziela uniwersytetowi rocznie po 115 stypendjów.-

